

MALTA

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

**GUDIKATUR DR.
PETER BORG COSTANZI**

Seduta ta' l-14 ta' Frar, 2006

Talba Numru. 1461/2005

Talba Nru: 1461/05PBC

Anthony Grech I.D. 731233 (M)

Vs

Claire Calleja

It-Tribunal

Ra l-Avviz tat-talba li bih l-attur talab li l-konvenuta tigi kkundannata thallas is-somma ta` erba` mija w erba` liri Maltin u sebghin centezmu (Lm404.70c) rapprezentanti danni kkagunati fil-vettura ta` l-attur Skoda Felicia bin-numru ta` registrazzjoni ABG 352 nhar it-30 ta` Jannar, 2005 fi Triq ix-Xghajra, Zabbar waqt li l-konvenuta

Kopja Informali ta' Sentenza

ghamlet U-turn fl-istess triq u baqghet diehla fil-karozza tieghu.

Ra r-Risposta tal-konvenuta li biha wiegbet illi preliminarjament, l-azzjoni ta` l-attur huwa rritu u null u dan stante l-fatt li skond l-Avviz Legali 420/2004 u 421/2004 li dahl fuq fis-sehh fl-24 ta` Settembru, 2004 kwistjonijiet u talbiet rigwardanti vetturi ghandhom jinstemghu quddiem ic-Centru ta` l-Arbitragg u ghalhekk dan it-Tribunal m'ghandu ebda kompetenza li jiehu konjizzjoni ta` talba bhal din. Illi bla pregudizzju ghas-suespost, it-talbiet atturi huma nfondati fil-fatt u fid-dritt.

Ra l-verbal tas-seduta tat-8 ta` Frar, 2007 fejn l-avukati difensuri tal-partijiet ittrattaw il-kawza fuq l-eccezzjoni preliminari.

Ra l-atti kollha tal-kawza.

Ikkunsidra

Il-gurisdizzjoni tat-Tribunal huwa regolat bl-Art. 3 tal-**Kap. 380 – Att Dwar Tribunal Ghal Talbiet Zghar** u l-kawza odjerna taqa` entro l-kompetenza ta` din il-ligi kif hemm stabbilit.

Izda l-Art. 15 (11) tal-**Kap. 387 – Att Dwar L-Arbitragg** kif emendat fl-2005 jiddisponi:

“(11) B`zieda ma` dawk imsemmija b`kull ligi ohra, l-klassijiet ta` tilwimiet imsemmija fir-Raba` Skeda huma soggetti ghall-arbitragg mandatorju u f`dawk il-kazijiet il-partijiet ghandhom jitqiesu li jkunu marbutin bi ftehim ta` arbitragg relatat ma` dawk it-tilwimiet.”

Fir-Raba` Skeda , emendat b`**Avviz Legali 279/2005** hemm dispot hekk:

“Arbitragg Mandatorju (sic)

It-tilwimiet hawn izjed `l isfel imsemmija fit-Taqsima A ghandhom jigu determinati b`arbitragg u ghandhom jittiehdu f`arbitragg taht ir-regoli msemmija fit-Taqsima B

b'zieda ma` dawk ir-regoli li jistghu jigu mahruqa mic-centru minn zmien ghal zmien.

Taqsimha A

1.1 Tilwimiet dwar *Condominium* – *omissis*

1.2 Tilwimiet dwar it-Traffiku ta` Vetturi bil-Mutur

Kull tilwima civili jew kummercjali, li ma tkunx wahda li jkollha x'taqsam ma` talba ghal danni ghal hsara fil-persuna, li tkun tilwima li torigina minn:

(a) kollizzjoni bejn vetturi, jew

(b) hsara involontarja fil-proprietà li tinvolvi l-vetturi, jew

(c) talba bhal dik kontra assiguratatur awtorizzat, kumpanija assiguratrici fuq il-hajja, *underwriter* approvat mill-Ministru responsabbli ghat-trasport jew persuna oħra li skond l-Ordinanza dwar l-Assigurazzjoni ta` Vetturi tal-Mutur ghar-Riskji ta` Terzi Persuni (Kap. 104) jew xi polza ta` assiguratatur, tista` tkun responsabbli dwarha, u

(d) li l-valur tagħha ma jkunx jeccedi l-hamest elef lira.”

Illi għalhekk jidher evidenti li, stante li ma saru ebda emendi korrispondenti fil-Kap. 380, li hemm kunflitt bejn il-Kap. 380 u l-Avviz Legali 279/2005.

It-Tribunal jibda sabiex jgħid li telf ta` għurisdizzjoni jew kompetenza ma jistax jigi meqjus leggerment u jekk dan ikun b'risultat ta` interpretazzjoni biss, tali interpretazzjoni għandha tkun favur il-għurisdizzjoni u kompetenza.

Taht il-Kap. 380 dan it-Tribunal għandu għurisdizzjoni filwaqt li taht l-Avviz Legali 279/2005 donnu li tali kompetenza għet esklussivament riservata għall-procedura ta` Arbitragg hemm kontemplata.

Tajjeb li jigi spjegat li bl-Att IX tal-2004 għet inserita l-Klawsola 15 (13) tal-Kap. 387 li tagħti poter lill-Ministru koncernat li jzid dawk is-setturi li jidhirlu xierqa li għandhom jidhlu taht ir-Raba` Skeda ta` l-Att, liema Raba` Skeda wkoll għet inserita bl-istess Att IX tal-2004.

Mis-sena 2004 bdew jiziedu dawk it-tilwimiet fejn l-arbitragg sar “mandatory” u f'dak li jirrigwarda kollizzjonijiet bejn vetturi u danni rizultanti minn hekk, l-ewwel ma gew

effettwati kienu dawk il-kawzi li solitament kienu jaqghu fil-kompetenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) izda ma kien hemm l-ebda emenda korrispondenti fil-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta. (Forsi ma nhassix il-htiega stante illi l-Kap. 12 hija ligi generali u ghalhekk f'kaz ta' kunflitt ghandha tirbah il-ligi specjali).

Permezz ta' Avviz Legali numru 279 tal-2005 saret bidla ohra fir-Raba' Skeda tal-Kap. 387 biex b'hekk anki l-kawzi dwar il-kollizjonijiet li solitament kienu jaqghu entro l-ambitu ta' dan it-Tribunal issa jinsabu elenkati bhala kwistjonijiet li jaqghu taht id-definizzjoni ta' "Arbitragg Mandatorju".

Liema miz-zewg ligijiet ghandha tirbah? Il-Ligi specjali taht il-Kap. 380 jew l-Avviz Legali 279 tal-2005? Il-poter li jaghmel l-Avviz Legali 279/2005 inghata lill-Ministru bis-sahha tal-Art. 15(13) liema Sub-Artikolu gie introdott bl-Att IX tal-2004. Dak iz-zmien ma sarx obbligatorju li l-kawzi bhal dawk mertu ta' dan it-Tribunal isiru b'arbitragg.

Il-Kap. 380 ma jaghti l-ebda poter simili lill-Ministru. L-ahhar emenda saret ghall-Kap. 380 kienet permezz ta' l-Att XXXI tal-2003 meta *inter alia* zdiedet il-kompetenza ta' dan it-Tribunal ghall-kwistjonijiet sa valur ta' elf u hames mitt lira Maltin (Lm1,500).

Fattur iehor huwa li ghalkemm Tribunal jista' jitqies bhala Qorti ghall-finijiet ta' l-Art. 39 tal-Kostituzzjoni u l-Art. 6 tal-Kap. 319, proceduri ta' Arbitragg zgur ma jaqghux taht id-definizzjoni ta' Qorti u ghalhekk huwa dubju kemm proceduri mandatorji ta' arbitragg jikkostitwixxu rimedju sufficienti sabiex jigi sodisfatt il-vot ta' l-Art. 39 tal-Kostituzzjoni u l-Art. 6 tal-Kap. 319.

Huwa ovvjju li dan it-Tribunal huma marbut biex jimxi skond id-dettami tal-ligi, komprizi naturalment il-Kostituzzjoni u l-Kap. 319 u li, stante li dawn iz-zewg ligijiet huma ta' natura fundamentali u superjuri ghal-ligijiet ohra, dan it-Tribunal isib ruhu f'sitwazzjoni fejn biex jaghzel triq jew ohra jista' jsib ruhu f'kunflitt, liema kunflitt ma jistax jigi determinat minn dan it-Tribunal stante li

determinazzjoni fuq materja kostituzzjonali u validita` o meno ta` ligi jeorbita` l-gurisdizzjoni tieghu.

L-Artikolu 46(3) tal-Kostituzzjoni jiddisponi li meta tqum kwistjoni ta` natura Kostituzzjonali quddiem kull Qorti li ma tkunx il-Prim` Awla tal-Qorti Civili, tali Qorti ghandha tirreferi l-kwistjoni quddiem il-Prim` Awla tal-Qorti Civili.

Il-kwistjoni ma qamitx quddiem il-Prim` Awla tal-Qorti Civili.

Dan it-Tribunal huwa Qorti? Fl-Art. 47 tal-Kostituzzjoni nsibu li fejn jidhlu drittijiet fundamentali "Qorti" tfisser "kull Qorti f'Malta..." u dan it-Tribunal iqis li s-sens li riedet tinkludi l-ligi kien li tembraccja l-interpretazzjoni tal-kelma "Qorti" f'sens estensiv biex jinkludi wkoll kull struttura legali li fiha jigu determinati drittijiet civili. Il-Kap. 380 jissalvagwarda l-indipendenza u imparzjalita` ta` l-Aggudikatur, jistabbilixxi process kif il-litigju ghandu jigi regolat u jipprovdi ghad-dritt ta` appell. It-Tribunal ma jistax jigi meqjus bhala semplici Bord amministrattiv partikolarment billi l-Aggudikaturi ghandhom "security of tenure" ghaz-zmien tal-hatra taghom u inoltre, matul iz-zmien tal-hatra huma specifikatament eskluzi milli jezercitaw il-professjoni taghom bhala avukati quddiem it-Tribunal, anki jekk diversament kompost.

Illi ghalhekk it-Tribunal huwa tal-fehma illi f'dan il-kaz huwa ntitolat jaghmel referenza ghal quddiem il-Prim` Awla tal-Qorti Civili taht l-Art. 46 (3) tal-Kostituzzjoni ta` Malta.

Ghal dawn il-motivi t-Tribunal jipprovdi billi, a tenur tal-premess, jirreferi l-vertenza quddiem il-Prim` Awla tal-Qorti Civili sabiex jigi deciz jekk, fid-dawl ta` l-Art. 39 tal-Kostituzzjoni u l-Art. 6 tal-Kap. 319, jekk l-Avviz Legali 279/2005, fejn jolqot kazijiet li jaqghu taht il-gurisdizzjoni ta` dan it-Tribunal taht il-Kap. 380, hux rimedju kostituzzjonalment accettabli u jekk hux validu u jorbotx ukoll lil dan it-Tribunal.

Spejjez qed jigu riservati ghall-gudizzju finali fuq il-mertu.

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza In Parte >

-----TMIEM-----